

инәм етилгени менен оны гөззал етип пайдаланыў адамның өзіне байланыслы есапланады. Басқа сөзсиз байланыс кураллары сыяклы даўыс толқыны да бир канша мәнилери аңлатады: тез-тез даўыс толқынын өзгертиўши инсанлар шаққан, өзіне исенген, тез қарым-қатнасқа кирисиўши, компитентли, жағымлы; бир темпта монотон даўыста сөйлеўшилер тиккелей карама-карсы характердеги инсанлар. Адамлардың сезимлериниң хәммеси даўыс толқынында сәўленеди. Геўделенип атырған сөзлерге қарағанда даўыс толқыны сезимлерди анығырақ сүўретлейди. Буған қосымша даўыс толқынының күши хәм басымы қосымша мағлыўмат береді, яғнай коммуникатор ҳақында жеке мағлыўматларға ийе болыўымыз мүмкин: темперамент, эмоционал жағдайы, өзін-өзи баҳалаўы, өзгешеликлері, коммуникатив компетенциясы, жәмийеттеги орны (лаўазымы), белгили бир мәденият ямаса топарға байланысы, сәўбетлесіўшилердиң бир-бирине қатнасы хәм т.б.

Солай етип, сөзсиз байланыс кураллары ҳақында теориялық мағлыўматларды көрип шығып, сөзсиз байланыс кураллары адамлар арасында байланыстың тийкарығы элементи есапланады. Бул байланыс куралларын түсиниў тийкарынан бир неше факторлар себепли

әхмийетли есапланады: 1) сөз арқалы тек ғана ҳақықый мағлыўматларды геўделендириў мүмкин, бирәк сезимди сәўлендириў ушын бир-неше сөзлер де айырым жағдайлар да азлық етеди. Эмоция сөзлик тәрийпке бойсынбайтуғын фактор болып, ол тек ғана сөзсиз байланыс кураллары жәрдеминде әмелге асырылады; 2) дене тили сөзлерге аң арқалы көп басқарылмайды, сол себебли де алдамшы мағлыўматлар олар арқалы берилмейди. Сөзсиз байланыс кураллары арқалы берилген мағлыўматлар, айырым жағдайларда қосымша сыпатында, айырым жағдайларда сөз бенен берилген мағлыўматлардың улыўма карама-карсысы болыпта келеди. Егер сөз бенен хәм сөзсиз берилетуғын мағлыўматлар бир-бирине карама-карсы келген жағдайда, сөзсиз мағлыўматларға исениўди усыныс етемиз; 3) сөзсиз байланыс кураллары жәрдеминде сәўбетлесіўшилер сөйлесіў имканияты жоқ, ямаса мағлыўмат жеткизиўдиң сапасы төмен жағдайларда эффектив байланыс жүргизе алады. Буннан тысқары сөзсиз байланыс адамның коммуникатив қәбилетлерин раўажландырыўға жәрдем береді. Сол ушын да бул кураллар тек ғана оқытыўшылар ушын емес, ал пүткил адамзат ушын өзиниң унамлы тәреплери менен өз тәсирин тийгизеди.

Әдебиятлар

1. Пиз Алан и Барбара. Новый язык телодвижений. – М.: ЭКСМО, 2005.
2. Биркенбил В. Язык интонации, мимики, жестов. – СПб.: Питер: 1997.
3. Битянова М. Особенности человеческой коммуникации. //Школьный психолог. 1999, № 30. -С. 2–15.
4. Лабунская В.А. Экспрессия человека: общение и межличностное познание. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1999.
5. Атватер И. Невербальное общение // Психология влияния – СПб.: Питер: 2001.
6. Поваляева М.А., Рутер О.А. Невербальные средства общения. Серия «Высшее образование». – Ростов н/Д: «Феникс» 2004.
7. Еркенова А.М. Невербальные средства коммуникации/А.М. Еркенова, Г.А.Кемельбекова Текст: непосредственный. //Юный ученый. 2017. № 2 (11). - С. 12-15. УРЛ: <https://moluch.ru/ѳунг/архиве/11/785/> (дата обращения: 17.11.2022).
8. Еркенова, А. М. Невербальные средства коммуникации / А. М. Еркенова, Г. А. Кемельбекова. – Текст: непосредственный // Юный ученый. 2017. № 2 (11). - С. 12-15. УРЛ: <https://moluch.ru/ѳунг/архиве/11/785/> (дата обращения: 17.11.2022).

РЕЗЮМЕ. Ушбу мақола сўзсиз алоқа воситаларининг асосий турлари билан таништиришга бағишланган. Сўзсиз алоқа воситаларининг чет тилларини ўқитишдаги тутган ўрни ҳақида олиб борилаётган тадқиқотларнинг фундаментал қисмидан қичик сарлавҳа ҳисобланади. Муаллиф ўз олдига берилган умумий маънодаги фактлар ёрдамида тингловчиларга сўзсиз алоқа воситаларининг асосий турлари ҳақида маълумот бериш мақсадини қўйган.

РЕЗЮМЕ. Данная статья направлена на знакомства читателя с невербальными средствами общения. В основном статья является коротким обзором на фундаментальную часть исследования направленные на выявление роли невербальных средств коммуникации в процессе преподавания иностранных языков. Цель автора на основе общих фактов познакомить читателя с определенными видами средство невербального общения.

SUMMARY. The given article focuses on introducing the means of nonverbal communication. Generally, the article is the brief description of fundamental part of investigation devoted to investigate the role of nonverbal means of communication in teaching foreign languages. The aim of the author is to describe some key types of nonverbal means of communication with the help of general facts.

СОМАТИКАЛЫҚ БИРЛИКЛЕРДИҢ ФРАЗЕОЛОГИЗМЛЕРДЕ ТИРЕК СӨЗ СЫПАТЫНДА БЕРИЛИҰИ

С.Шынназарова – филология илимлериниң кандидаты, доцент

Әжинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты

Таянч сўзлар: соматизмлар, фразеология, доминанта, антропоцентризм, кумулятив, лингвокультурема, лингвомаданият-шунослик, оламнинг лисоний манзарасы,

Ключевые слова: соматизмы, фразеология, доминанта, антропоцентризм, кумулятивный, лингвокультурема, лингвокультурологический, языковая картина мира

Key words: somatisms, phraseology, dominant, anthropocentrism, cumulative, linguocultureme, linguoculturological, linguistic picture of the world.

Түркий тиллериниң ишинде қарақалпақ тили өзіне тән сеслик қурылысы, грамматикалық структурасы, лексикалық қоры хәм фразеологиялық системасына ийе. Фразеологиялық сөз дизбеклери халық тилинде узақ әсирлер даўамында қәлиплесип толығып, жетилисип отырыўы менен бирге, өзінде кумулятивлик хызметти де атқарады. Олар сөзлик қурамның айрықша бир топарын қурап, образлылығы, тәсирлендик қурылысының қурамалылығы менен өзгешеленип тура-туғын қарақалпақ миллети тилиниң өзіншелик белгилерин бойында жәмлеўи менен де парықланады. Фразеологизмлер қурамында бир қатар сөзлер тирек ұазыйпасын атқарып келеди. Мысалы, олардың қурамында ренди, санды, зоонимлерди, өлшемди, фитонимлердиң, тағам атамаларының, зат-нәрсе атамаларының яки болмаса адам дене мүшелериниң атамаларының да

қатнасыўын ушыратамыз. Бул, әлбетте, усы бирликлердиң фразеологизмлер қурамында қолланылыўында турақлылық өзгешелигин де белгилеп хәм бир-биринен айырып жиклеп көрсетеди. Бул демек, фразеологизмлердиң арасындағы жигин ашып көрсетиўде белгили өлшемлердиң бар екенлигин тастыйықлайды. Солай екен, фразеологизмлер қурамында адам мүшелери атамалары менен келетуғын бөлеги соматикалық фразеологизмлер болып, олардың жән-жақлама изертлеў, лингвомәденияттаныўшылық сыпатламасын ашып беріў теориялық жақтан да әмелий жақтан да үлкен әхмийетке ийе.

Адам баласы өз саналы өмири даўамында, ертеден инсаният тарийхының раўажланыўы менен ең дәслеп дөгерек-этирапындағы нәрселерди аңлаған, билген, түсиниклеринде ең дәслеп өзін, өз денесин танып

билген. Тәбияттағы кубылыс, хәрәкәт өзгәрәсләрди денесине, дене мүшәлерине салыстырыў, аңғарыў арқалы белгиләи жуўмақ шығарған. Бул, тилде дене мүшәлерине қатнаслы бирликләрдиң дәсләп сөз формасында, еркин сөз дизбегинде, соңын ала турақласыўына алып келген. Сол себәли де, тилимизде турақласқан соматикалық бирликләр, теңеўләр, перифразалар, метафоралар қәлипләсип барыўы менен тилимизге терең енисип, сиңисип кеткен. Мысалы, муштай бала (көриниси, жасы киши бала), ет пенен тырнақ, көз бенен қастай жақын (туўысқаншылық, жақынлық), шаппаттай (киши жастағы бала) сыяқлы турақласқан бирликләрдиң пайда болыўында да қандай да уғымды салыстырыў, уқсатыў, мөлшерин билиў, ара қашықлығы, жақынлығы, я узақлығын аңлаў сыяқлы мәниләрди аңлаймыз. Демек, адамзат қәлипләсиў басқышларында мийнет пенен шуғылланған, бир-бириниң пикирлерине қосымша өз реакцияларын билдирген, бул да өз гезегинде, тиллик ассоциялардың жүзеге келиўине себәпши болады. Сонлықтан, қандай да пикирди бир-бирине образлы, тәсирли жеткерийте өз-өзинен мутәжлик сезиледи. Бул жағдай соматикалық фразеологизмлердиң де қәлипләсип, қатарының толығып барыўында белгиләи әхмийетке ийе деп баҳалаўға болады.

Хәзирги дәўирде антропоцентризм жөнәлисиниң раўажланыўы менен қурамында соматикалық бирликләр бар болған фразеологизмлерди изертлеўге айрықша дыққат бөлинбекте. Тил элементлери өз ара тығыз байланыслылықта. Усы байланыслылық бир тутас системаны пайда етеди. Усы системалардың бири фразеологиялық система болып, онда тиллик ызымлылықлар арқалы соматикалық фразеологизмлерди бөлип алып изертлеў арқалы оның бүгинги күнге шәкем ашылмаған тың тәрәпләр тиллик илимий баҳа берий арқалы лингвомәдени тәрәплериниң илимдеги баслықларын толтырыў, машқалалы сораўлар жуўап хәм шешимләр табыўдан ибарат болып есапланады.

Тил- өз қурамында пикир, ойды жеткерий менен бирге мәдениәтти да жеткерип беретугын қурап. Халықтың миллий сана-сезимин аңлатыўда соматикалық фразеологизмлер де белгиләи хызметти атқарады. Дене мүшәлери қайсы тилде болмасын ең ески лексикалық қатламынан орын алады. Мысалы, ерте дәўир (V-VI әсирдин) естеликлери Орхон-Енисей жазба естеликлеринде адам мүшәлерине байланыслы: ағыз-ағыз, йүрек-жүрек, көкуз-көкси, адақ-аяқ (Мог.30), арқа (Тон.5), беш-бес (кт4), бой-бой, дене (тон 4), янақ-жақ (Мог.12), көңил (ктм.12), көз (Мог.2), қулақ-қулақ (Мог.12), сүнүк – сүйек (КТ 24), сач (Мог.1), ед – ет (Мог.29), тиз – дизе (КТ.26), тил – тил (Тон.56), қан (Тон. 52), қаш – қас (Е, 26) [1:31] тағы басқа да сөзләр ушырасса, ал Махмуд Қашқарийдиң «Девону луғатат түрк» шығармасында да: азәк – аяқ (96-б.), ашук – тобық (97-б.), өзәк – белдиң ишки бөлегиндеги тамыр (101-б.), Әлиг – қол, оң Әлиг – оң қол (102-б.), Әрин – ләби, ерни (106-б.), ағруғ – ағруғ сөңүки – омыртқа сүйеклериң биринши (123-б.), узлук – билек сүйегиниң жуўан жери (124-б.), үмгүк (балалардың басындағы жумсақ жери) (134-б.) [2:498], өпкә – өкпе (148-б.), Әнәк – еки тәрәптеги жақ, ағыздың еки шети (154-б.) хәм басқа да көплеген соматикалық бирликләр берилген. Асан Бахти түркий тилин ески шумерләр хәм скифлердиң тили менен салыстырып қарап, бир қатар сөзләрдиң уқаслығын төмендегише көрсетеди.

Шумер тилинде: зағ – жақ, бүйир, түркий тилинде: зағ, жақ, джақ – жақ, бүйир; шумер тилинде: емек – тил, түркий тилинде емек – емук – тил; ши (зи) өмир; жан, түркий тилинде ши (чи, джи, зи) адам мәнисин беретугын қосымта (улыўма түркий тилге тән) (бул жерде шы/-ши адам мәнисиндеги атлық сөз жасаўшы аффикс нәзерде тутылған: балық – балықшы, суў – суўшы (С.Шынназарова); шумер тилинде *гештук* – кулақ,

түркий тилинде ештук – еситилетуғын кубылыс [3:55].

Демек, бул орында түркий тилиндеги қолланылатуғын дене мүшәлериниң атамалары өз келип шығыўы бойынша ең ески лексикалық қатламға киретуғынлығын усы сыяқлы бирликләр дәлиллейди. Демек, қарақалпақ тилиндеги *гештек* – жаслардың бәзим отырыспағы атамасы, усы ески шумер тилинен түркий тилине өткен түп мәниси гештук – еситиў (кулақ) – гештек сыяқлы бирликке аўысқанын, ал гештекте ойын-заўық кулақ арқалы еситилиў хызметине қарай этимологиялық жақтан түпкиликли формасы менен тиккелей байланыслы, деп есаплаймыз.

Демек, дене мүшәлери атамаларының ең ески тиллик қатламға кирийин есапқа әлсәк, тилдиң қәлипләсиўи барысында соматикалық үзликсиз қолланылыўда болғанлығын мойынлаў мүмкин.

Тил билиминде дене мүшәлери атамалары грек тилиндеги (сома - дене) атамасы менен байланыслы болып, илимий изертлеўлерде бул термин соматикалық бирликләр, соматизм – адам дене мүшәлери атамалары түсиниги менен белгиләи. Дене мүше атамалары барлық тиллерде де жеке түринде де, фразеологизмлер қурамында да өнимли түрде ушырасады. Соматизмлер көп мәнили сөзләрди, метафораларды, жаңа сөзләрде жасай алыў имканиәтиның кеңлиги менен ажыралып турыўы менен биргеликте фразеологизмлерде доминанта (тирек сөз, таяныш сөз) болып келеди. Демек, соматизмлердиң тилде жедел қоллана алыў мүмкиншилиги – усы тил бирликлериниң хызметине қатнаслы. Себәби, адам баласы ең дәсләп инсаниәттың саналы өмирге қәдем басыўында дене мүшәлериниң жәрдеми арқалы дәсләп өзін өзи танып, аңлап биле баслайды. Денесин фразеологиялық танып билиў арқалы, усы соматикалық бирликләрди, дене мүшәсиниң атамасын, сыртқы тәбийий тәсирди (суўық, ыссы, ығаллыққа бейимлилиги хәм басқа да реакцияларын) әтирапындағы өзін қоршаған дүнья менен салыстырмалы түрде баҳа берийи нәтийжесинде бул атамалар, әсиресе, тек денотативлик семада емес, ал коннотативлик семада тиллик айланысқа түсе баслайды.

Нәресте дүньяға келип дөгерегиндеги затларды суў, нан, ата-анам деп таныўы менен бирге, өз физиологиялық дене қурылысын мынаў – қол, бас, ағыз, көзим сыяқлы өз аты менен танып биле баслайды. Ал, фразеологизмлер қурамында дене атамалары образлылықты пайда етип, мәнилик жақтан түрлене алады.

Ә.Болғанбаев қазақ тилиндеги дене мүшәлери атамалары қатнасқан фразеологизмлерди «анатомиялық атаўларға байланыслы фразеологизмлер» деген атама менен береді хәм қазақ тилиниң көп томлық түсиндирме сөзлигинде 4200 фразеологизмлердин киргенин белгиләп көрсетеди. Илимпаз дене мүше атамалары менен келген фразеологизмлерди бес топарға бөлип: бас мүшәләр, қол мүшәлери, геўде – сыртқы мүшәләр, ишки мүшәләр, аяқ мүшәлери деп қарастырады [4:105-132].

Соматизмлик бирликләр қарақалпақ тилинде әсиресе, көп мәнили сөзләр, метафоралар қурамында метафоралардың пайда болыўында да тирек лексема хызметин атқарады.

Соматикалық фразеологизмлер барлық тилләр ушын универсаллық сыпатқа ийе. Мысалы, рус тил билиминде дене мүшәлери лексемасының сөзлик дефинициясына «адам органы ушын хәм оның сыртқы көриниси», (адам корпусы, тулғасы- С. Шынназарова) [5:134], «Адам хәм хайўанатлар, олардың физикалық формасы, организмниң бөлимлери, бас бөлимнен басланыўы хәм жуўмақланған бөлими» [6:793] деп анықлама береді. Сондай-ақ, рус тили лексикасында адам дене мүшәси атамасы 74 лексема менен берилип, соннан 59 дене мүшәси атамасы фразеологизмлер қурамында соматикалық компонентләр, тирек сөзләр арқалы билдирилиўи

де атап көрсетілген. Қарақалпақ тилинде де, әдетте лексикамызда соматизмлер (дене мүше атамалары) өнімлі түрде ушырасады.

Қарақалпақ тилинің төрт томнан ибарат түсіндірме сөзлігі көлемінде жеке түрінде қолланылатуғын соматизмлерді хәм фразеологизмлер қурамында қолланылмайтуғын фразеологизмлерді салыстырғанымызда, ҚТТС да улыўа төрт томының бәрінде жәми 195 соматизм қолланылып, соннан 150 и фразеологизмлер қурамында ушырасатуғынлары, ал 45и фразеологизмлер қурамында қолланбайтуғынлары, жеке түрдегі өз тийкаргы номинативлик (атаў) семасында қолланылатуғынлары болып есапланады. Дене мүшелери атамалары тек адамға тийисли болып қалмастан, ол хайўанат дүньясына да тийисли ортақ бирликлер болып саналады. Айырым ўақытларда хайўанат дене мүшелери менен адам мүшелери атамаларында бирдейлик, яғный бирдей формада айтылыўы, жазылыўы, бирдей мәни аңлатылыўы сыяқлы ұқсаслық болғаны менен, дерлик көпшилик жағдайда хайўанатлардың денесиниң физиологиялық өзгешелиги, жаратылысы, тәбиятқа бейимлесиўи (жүзиўи, ушыўы, жер баўырлап жүриўи хәм т.б. да баслы белгилерине қарап) пүткиллей басқаша лексемалар менен, өз ара ұқсамайтуғын бирликлер менен аталыўы да ушырасады. Мысалы: бас, көз, аяқ, қан, сүйек, бел, тамыр, қулақ, мурын сыяқлы дене мүшелери атамалары адамларға да, хайўанатларға да ортақ болса, ал адамларда ушыраспайтуғын, тек хайўанатлардың өз физиологиялық дүзилисинен келип шығып қолланылатуғын: ири мал түрлеринде: хәўке, туяқ, ұлтабар, қырыққат, мүйиз, қылшықлы териси, шуўы (жолдасы, сарпайы), узын куйрықлары, түйеде: өркеши, жылқыда: жалы, қуларда, мысалы таўықта: жемсек, думғоза, қанаты, пәри; балықта: қалашлары, сағақ, уйқулағы, паңқылдаўығы, уўылдырығы; жыланда: кеби, уўлы тиси хәм басқа да өзіне тән дене мүшелерине ийе екенлиги хәм адам дене мүшелеринен парықланыўы көзге

тасланады. Сонлықтан да, соматизмлер атамасы улыўа тил билиминде хайўанат дене мүшеси атамалары емес, ал адам дене мүшелери түсинигинде кең танымалылыққа ийе. Хайўанат денеси мүшелери атамалары болса адам дене мүшелери атамалары менен улыўмалық характерге ийе болыўы менен бирге, тил илиминде фауна атамалары, жәнўарлардың дене мүшеси атамалары анималистлик бирликлер деп аталса, ал қурамында хайўанат дене мүшелери атамалары менен келген фразеологизмлердиң Т.Ж.Мықтыбаева: «зоосемизм», «зоофразеологизм», «фразеонимлик единицалар», «фауналық атамалар», «зоонимли-анималлы фразеологизмлер», «фразеологиялық зоонимлер», жән-жәнўарлар атамаларына байланыссы фразеология сыяқлы хәр түрлі терминлер менен берилмекте» [7:11] - деп көрсетеди.

Демек, тил илиминде соматикалық фразеологизмлер адам дене мүшеси атамасы тирек сөз сыпатында қатнасыўынан жасалған фразеологизмлер.

Барлық соматизмлик бирликлер де фразеологизмлер қурамынан орын ала бермейди. Соматизмлер фонетикалық вариантларға ийе, метафоризацияға ушырайды, полисемиялық тәбиятқа да ийе. Себеби, тиккелей туўра мәнидеги, яғный адам мүшеси атамасы хәм түсинигин аңлататуғын бирликлердиң тек бир, жеке мәниде емес, аўыспалы мәниде келиўинде бир қаншасы өнимлиликке ийе. Мысалы: аўыз, көз, қол, бас, мурын т.б. соматизмлер адам мүшесин билдирип қоймастан, қайтадан атаў, тийкаргы мәнидеги аўыспалы мәниге көшиўи, аўысыўы арқалы да билдириледі.

Жуўмақлап айтқанда, соматизмлердеги бундай өзгешелик олардың басқа да тил бирликлери менен логикалық қатнасқа түсе алыў имканияты хәм мүмкиншиликлериниң кең екенлигин дәлиллеп көрсетеди. Адам дене мүшелери атамаларының тирек ўазыйпасын атқарып келиўи қарақалпақ тили фразеологиялық системасында айрықша орынды ийелейди.

Әдебиетлар

1. Abdinazimov Sh. Qaraqalpaq tili tariyxı. – Nókis: «Qaraqalpaqstan», 2014, 31-b.
2. Махмуд Кошғарий. Девону луғатит турк (С.Муталлибов редакторлығында). – Т.: Ўзбекистон ССР ФА, 1960. 498-б.
3. Бахти А. Шумеры, скифы, казахи. – Алматы: 2004. – С. 55.
4. Болғанбаев Ә. Анатомиялық атаўларға байланысты фразеологизмдер. // Қазақ тілінің түсіндірме жасау тәжірибелери. – Алматы: «Ғылым», 1989. 105-132-б.
5. Бергсон А. Собрание сочинений. Т. I. – М.: 1992. – С. 134
6. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. – М.: 1999. – С. 793.
7. Мықтыбаева Т.Ж. Қазақ және ағылшын тілдеріндегі анималистік фразеологизмдердің коннотативтік семантика: Филол. ғыл. ... канд. дис. – Алматы: 2005, 11-б.

РЕЗЮМЕ. Мақалада қарақалпақ тили фразеологик системасида соматик фразеологизмлар анализ қилинған. Туркий ёзма ёдгорликларда соматик бирликларнинг қўлланилиши ҳақида фикр юритилган. Соматик доминанталарнинг фразеологизмларни ҳосил қилишдаги ўрни, аҳамияти айтилган ва лингвомаданий таҳлиллари қараб чиқилган.

РЕЗЮМЕ. В статье анализируется соматическая фразеология во фразеологической системе каракалпакского языка, обсуждается употребление соматических единиц в тюркских письменных памятниках, обсуждаются роль и значение соматических доминант в формировании фразеологии, проводится лингвокультурологический анализ.

SUMMARY. The article analyzes somatic phraseology in the phraseological system of the Karakalpak language, discusses the use of somatic units in Turkic written monuments, considers the role and significance of somatic dominants in the formation of phraseology and conducts linguistic and cultural analysis.

TÜRKMEN TILINDE GEMINACIYA QUBILISI

Ch.D.Chariev – assistent oqıtwshı

Berdaq atındaǵı Qaraqalpaq mámleketlik universiteti

Tayansh so'zlar: Turkman tili, morfonologiya, geminat undosh, cho'ziq undosh, qo'sh undoshlar, morfema, ildiz morfema, onomatopoeik so'zlar.

Ключевые слова: туркменский язык, морфонология, геминантный согласный, удлинённый согласный, парные согласные, морфема, корневая морфема, звукоподражательные слова.

Key words: Turkmen language, morphonology, geminate consonant, lengthened consonant, paired consonants, morpheme, root morpheme, onomatopoeic words.

Tyurkologiyada morfonologiyalıq izertlewlerge sholiw jasaǵanda, geminaciya qubılısı qazaq hám qaraqalpaq tilleriniń morfonologiyası boyınsha arnawlı izertlewlerde sóz etilgen. Bul basqa túrkiy tillerde geminaciya qubılısı joq degendi ańlatpaydı.

Türkmen tilindegi túbir morfemaların fonemalıq dúzilisin úyregende olardaǵı geminat dawıssızların qollanılıwı ayrıqsha izertlewdi talap etedi.

Türkmen tilinde sozımlı dawıslılar menen bir qatarda sozımlı dawıssızların hám bar ekenligin kóriwge boladı.